

פחד דוד

פרשת
ויחי

י"ח טבת
תשפ"א

1057

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלוכ"ן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוכ"ן רבי חיים פינטו זיע"א

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

4:32 | 4:27 | 4:26 | 4:12 **הדלקת נרות**

5:29 | 5:26 | 5:28 | 5:27 **מוצאי שבת**

6:07 | 6:04 | 6:06 | 6:04 **רבינו תם**

משכיל לדוד

חובת האדם להתגבר על כל ניסיונות החיים

"ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה"

(בראשית מז, כח)

וזוהו הסוד שגילו לנו האבות הקדושים בהיותם במצרים, הם התנו לנו את הדרך שבכל מצב ניתן לגדול בתורה וללמוד אותה, וגם כשאדם נמצא בגלות והוא מסובב בניסיונות קשים גם אז אם ירצה יש באפשרותו ללמוד תורה ולעסוק בה בכל כוחו. וכבר אמרו חז"ל (אבות ד, יח) היו גולה למקום תורה. והמתבונן יראה, שכך הייתה דרכם של גדולי ומאורי ישראל במשך כל הדורות, כאשר עסקו בתורה ודבקו בה גם בהיותם בגלויות השונות. ועיקר התורה המסורה לנו מדורי דורות באה מן הגלות. הנה התלמוד בבלי נתחבר על ידי התנאים והאמוראים הקדושים שחיו בגלות בארץ בבל, וכן רש"י הקדוש וכל בעלי התוספות צמחו ונתעלו בקדושה ובטהרה בארץ צרפת, וכן הרמב"ם היה במצרים, ועוד. ללמדנו שחייב אדם לעסוק בתורה בכל מצב, ועליו להתגבר על כל ניסיונות החיים ולהרחיק את כל הטרדות הסובבים אותו - כדי שיהיה לו לב פנוי להשקיע עצמו באוהלה של תורה.

והיה וידע יעקב אבינו ע"ה שלא כולם יכולים לעמוד בניסיונות כשם שעמד בנו יוסף הצדיק, לכן החליט לפתוח ישיבה קדושה בארץ מצרים שמשם יזכו לדלות תורה ויראת שמים. כמו שנאמר (בראשית מז, כח) "ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו גשנה" כותב רש"י - מדרש אגדה, לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה. כי אמנם יוסף הצדיק זכה לשמור על קדושתו גם מבלי אוירה של ישיבה קדושה, וזכה להיות שליט ביצרו - אולם אין זה דבר פשוט כלל ועיקר, ולא כל בן אנוש מסוגל להגיע לדרגה שכזו, ויתכן שהניסיונות הקשים שישינם בארץ מצרים השטופה בזימה ותועבה - יש בהם כדי להפיל את האדם ברשת היצר הרע, כי מה יעשה הבן ולא יחטא. לכן הקים יעקב ישיבה בארץ גושן, שהיא תהא כמגדל אור הזורח על השבטים ועל בניהם, והמקום הקדוש שישפיע עליהם לטובה, וכך ישמרו על קדושתם וטהרתם גם בהיותם בארץ נוכריה.

והוא עודנו עוסק ב"טוב" שהוא עדיין לומד את התורה הקדושה ומתעסק בה. וגם ליתר השבטים דאג יעקב בענייני הרוחניות ופתח להם ישיבה קדושה, והם עלו ונתעלו בתורה וביראת שמים. לכן אותם י"ז שנה היו חיים טובים ומאושרים ליעקב אבינו ע"ה, כי זכה לראות את כל צאצאיו בבחינת זרע ברך ה', עוסקים בתורה ובמצוות.

וזהו הייתה כל מהות דרך חייו של יעקב אבינו ע"ה. משאת נפשו הייתה להמית עצמו באוהלה של תורה, לפי שהיה עמוד התורה שנאמר (בראשית כה, כז) "עקב איש תם ישב אהלים", יושב באוהלה של תורה. ואף כאשר היה ישן על יצועו גם אז היה עוסק בתורה שנאמר (שם כה, טז) "ויקץ יעקב משנתו" ודרשו חז"ל - אל תיקרי משנתו אלא ממשנתו.

ולכאורה צריך ביאור כיצד אפשר ללמוד תורה מתוך השינה?

התשובה היא, כי מי שכל עסקו בתורה הרי גם כשנופלת עליו תרדמה בעל כורחו וחוטפתו שינה מתוך עייפותו בעמל התורה, הרי שהוא אנוס בדבר. ואז מעלה עליו הכתוב כאילו המשיך ללמוד, וגם בהיותו ישן נחשב הוא כעוסק בתורה. כי באמת חשקה נפשו בתורה, ואילו שתרדמה נפלה עליו רצונו היה עז להמשיך ולהתמיד בתורה - אלא שהשינה היא כורח המציאות ואין מנוס ממנה, ומפני שבעל כורחו הוא הולך לישון, לכן מעלה עליו הכתוב כאילו עסק בתורה.

וכשם שיוסף הצדיק שמר על טהרת נפשו, כך בדרך זו חינך את בניו הקדושים מנשה ואפרים. לכן אמר יעקב ליוסף (בראשית מח, כ) "בך יברך ישראל לאמור ישמך א-להים כאפרים וכמנשה" כותב רש"י - הבא לברך את בניו יברכם בברכתם, ויאמר איש לבנו ישמך א-להים כאפרים וכמנשה, עד כאן. ולכאורה יש להבין במה נתייחדו אפרים ומנשה יותר משאר השבטים, עד שזכו להוות דוגמה וסמל לילדי ישראל בכל הדורות?

התשובה היא, מפני ששאר השבטים הקדושים ובניהם אחריהם גדלו בביתו של הסבא קדישא יעקב אבינו ע"ה. הם חיו את חייהם באווירה קדושה ומרוממת, ואין זה פלא שזכו להיות שבטי י-ה קדושים וטהורים. לעומתם אפרים ומנשה, אשר נולדו וגדלו בתוך ארץ מצרים, ארץ טמאה ונתעבת בעבודת גילולים, והייתה מלאה בזימה ותועבה. ועוד, בניו של יוסף היו מקורבים למלכות מצרים לשריה ולחרטומיה, מתוקף תפקיד אביהם. בכל זאת שמרו על קדושתם וטהרתם, ונוכח יעקב לראות שהם לא נמשכו כלל וכלל אחר טומאת מצרים ולא למדו מדרכיהם והנהגותיהם הקלוקלות. ואדרבה גדלו על ברכי יוסף אביהם בדרך התורה והיראה, עד כדי שנמצאו ראויים להימנות כאחד השבטים, כנאמר (שם מח, ה) "אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי". ובדאי שכל דרכם הייתה מלאה בניסיונות רבים ובקשיים מרובים, ובכל זאת התגברו על כל המכשולים שעמדו בדרכם. הם צעדו אך ורק בדרך הקודש של אבותינו הקדושים, כפי שהדריכם אביהם הצדיק. ולכן ככוונה זו יברך כל אב המברך את בניו, שתמיד יצעדו בדרך התורה ולעולם לא ילמדו מדרכם של אנשים חטאים הסובבים אותם.

הילולא דצדיקא

יח - רבי צבי אלימלך שפירא מח"ס 'בני יששכר'

יט - רבי אברהם שמואל בנימין סופר ה'כתב סופר'

כ - רבינו משה בן מימון הרמב"ם

כא - רבי מצליח מזוז הי"ד

כב - רבי שמואל הלר

כג - רבי אברהם פלאגי

כד - רבי שלום עראקי

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל
ישלח הודעה: mld@hpinto.org.il

במסילה נעלה

שביבי אמונה ובטחון מפקנסו של מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

דברי חכמים

פרפראות לפרשה

משולחנם של חכמי התורה

מדוע יעקב אבינו נשק למנשה ולאפרים?

מנהג ישראל הוא, שהילדים מנשקים את ידי החכם המברך אותם. הרמ"ע מפאנו כותב, שהטעם לכך הוא שהחכם כותב חידושי תורה, ולכן ידו בגדר תשמישי קדושה, ושורה שכניה על ידו. ובזוהר הק' כתובים סודות נוראים על חכם שכותב חידושי תורה על הגיליון.

בהקשר לכך, על המנהג לנשק ידי האב והאם, כותב עוד הרמ"ע מפאנו: ישנן חמש מצבקות ביד, כנגד חמש אותיות "אלקים", שזה דין, וכנגד "מנצפ"ך". כשמנשק את ידי אביו או אמו, ממתיק בכך את הגבורות, ויש לו חסד בידו. ראינו, אם כן, שיש מנהג לנשק את ידי החכם המברך ואת ידי ההורים, אבל היכן מצאנו מנהג שהחכם ינשק את המתברך? ומפני מה נישק יעקב אבינו ע"ה את מנשה ואפרים?

התשובה לכך היא, כפי שמוזכר בספר 'דורש ציון', שתלמיד חכם יכול לברך במבט עין, וזאת מאחר שעניניו התקדשו על ידי לימוד התורה.

והנה בגמרא מסכת חגיגה (ה, ב) מסופר על רבי חייא ורבי יהודה הנשיא, שהלכו בדרך, והגיעו לעיר אחת, שאלו את אנשי המקום: "האם יש כאן תלמיד חכם, ונלך להקביל את פניו?"

אמרו להם: "יש כאן אחד, אבל הוא 'מאור עינים' [עיוור]".

אמר אפוא רבי חייא לרבנו הקדוש: "לא ראוי לך ללכת, משום כבודך כנשיא ישראל, אלך אני ואקביל פניו של אותו חכם".

אבל רבנו הקדוש לא הסכים, והוא הלך עם רבי חייא לקבל את פניו של החכם. כאשר נפרדו מאותו תלמיד חכם עיוור, אמר להם: "אתם הקבלתם פנים הנראים ואינן רואין, תזכו להקביל פנים הרואים ואינן נראין".

כלומר, מאחר שהקבילו את פני החכם העיוור, שהוא נראה ואינו רואה, יזכו להקביל פני השכינה שהיא בבחינת רואה ואינה נראית.

אמר לו רבנו הקדוש לרבי חייא: "ורצית למנוע ממני אותה הברכה?"

ברכתו של החכם הסומא היתה חשובה, על אף שבדרך כלל ברכת החכם מועילה על ידי מבט עיניו, שהתקדשו בדברי התורה שהן רואות כל היום.

והנה אצל יעקב אבינו נאמר: "ועיני ישראל כבדו מזוקן". ואם כך מאחר שכבדו עיניו, איך יברך את מנשה ואפרים? על כן, כדי שהברכה תחול, הוא חיבק ונישק אותם.

גם על יצחק אבינו נאמר: "ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות", ולכן ביקש מיעקב אבינו: "גשה נא ושקה לי בני", כדי שתחול הברכה על ראש המתברך.

ישנו סוד ועניין ביום רביעי

אחד מגבאי הצדקה הנודעים, אשר פועליו רבים לתורה ולחסד, ניקלע לצרה איומה. בנו בן העשרים ושתיים שהגיע לגיל השידוכים ונחשב ללמדן ולעילוי גדול בשיבתו - לקה לפתע פתאום בנפשו, וכל כך החמיר מצבו, עד שהיה צורך לאשפזו בבית החולים "תל השומר" במחלקה הפסיכיאטרית, במצב נפשי קשה.

מחלתו הנוראה של הבחור, שברה את לבם של הוריו שניסו לפעול בדרכים שונות כדי להביא לרפואתו, אך ללא הועיל.

כאשר נודע להם כי הגעתי לבקר בארץ הקודש, וכי אני נמצא בסמיכות מקום אליהם, החליטו ההורים להגיע אליי ביחד עם בנם, שאותו הביאו מבית החולים על גבי מיטה, ברכב המיוחד לכך.

כשנכנסו ההורים לחדרי ביחד עם בנם החולה, הם פרצו בבכי קורע לב וקוננו על כך שסוף סוף זכו ובן זה הגיע לפרק 'האיש מקדש', שמו הטוב הולך לפניו כגדול בתורה וכשלם במידותיו, והנה לפתע פתאום נחתה עליהם צרה איומה זו ושוד ושבר בא בגבולם.

הבטתי בבן החולה, ואחר כך פניתי להורים ושאלתי אותם: "האם מחלתו של בנכם פרצה ביום רביעי?"

במה מפטירין

הפטרת השבוע:

"ויקרבו ימי דוד למות" (מלכים א, ב)

הקשר לפרשה: בהפטרה מסופר על מות דוד המלך ע"ה וצוותאו לשלמה בנו, שהוא מענין הפרשה שבה מסופר על מות יעקב אבינו ע"ה, וצוותאו ליוסף בנו.

תולה ארץ על בלימה

נצור לשונך להבדיל בין חוסר ידיעה לתכונה רעה

התורה הק' מצוה עלינו "לא תלך רכיל בעמיק" (ויקרא יט, טו).

מהמלה "בעמיק" לומדים חז"ל שאסור לדבר לשון הרע על יהודי רק כאשר הוא עושה מעשה עמך - היינו כשהוא הולך בדרכי עם ישראל הקדושים.

על פי זה אין האיסור חל על עיסוק במגרעותיו של רשע שהוא אכזר ורע. אולם, מי שחוטא מחמת חוסר ידיעה או בגלל אי יכולתו לעמוד נגד פיתוי היצר, אזי הוא נכלל בגדר "עמיק" ואסור לדבר עליו לשון הרע.

מן האוצר

ממשנתו של מו"ד הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

במה נתייחדו מנשה ואפרים

"ויברכם ביום ההוא לאמור" (בראשית מח, כ).

והקשה האלשיך הקדוש זיע"א - מהי ההדגשה בפסוק שברכם "ביום ההוא", לכאורה די היה לומר "ויברכם לאמור ישימך א-להים"? ועוד הקשה, מה בא להשמיענו וא"ו יתירה במילה "לאמור"? והנראה לי ליישב בסייעתא דשמיא, על פי רש"י - הבא לברך את בניו יברכם בברכתם ויאמר איש לבנו "ישימך א-להים כאפרים וכמנשה", עד כאן. דהיינו שגם השבטים הקדושים עצמם נצטוו לברך את בניהם "ישימך א-להים כאפרים וכמנשה". וייתכן שתתעורר בליבם הקפדה כלשהי ויטענו לאמור - מה נשתנו אלו לטובה מיתר בני האחים, מדוע שכולם יתברכו להיות כבניו של יוסף, וכי אנו ובנינו פחותים מהם? ובוודאי שבאותו היום שהביא יוסף את בניו לקבל את ברכת אבי קודם פטירתו, גם שאר השבטים הביאו את בניהם עמם לקבל את ברכת יעקב אבינו ע"ה. והנה לפתע הניח יעקב את שאר נכדיו, והעלה על נס את חשיבותם ומעלתם של אפרים ומנשה. ויתרה מזו - הורה הוא לכולם לברך את בניהם שיהיו כמום, הרי עלול חלילה להתעורר בליבם רגש של קנאה לאמור מדוע בניו של יוסף חשובים יותר מבני שאר השבטים?

אלא, בא יעקב אבינו ע"ה ללמד אותם אורחות חיים ומוסר השכל. שידעו כי מחובתם לשמוע ולציית לדעת תורה, ואם כך קבע הסבא קדישא, הלא אין להם רשות להרהר אחר מעשיו. ומאחר ודעתו היא דעת תורה, עליהם לקבל זאת ברצון גם אם הדבר אינו מובן להם די הצורך. וחובה עליהם להכיר ולהבין באופן ברור, שהסבא יעקב צופה ורואה למרחוק מה שהם אינם רואים. לכן עליהם לקבל את דעתו מבלי לתמוה עליה, ומבלי לחלוק על כך. ואכן השבטים עמדו בניסיון, וקיבלו את דעתו הקדושה של אביהם בשמחה ובאהבה. ואכן כולם בירכו את בניהם בברכת "ישימך א-להים כאפרים וכמנשה".

ובכדי שההוראה הזו תישמר לדורות, ולא יוכל מאן דהו במשך הדורות לטעון מדוע דווקא בני יוסף נבחרו לברכת הבנים מכל שאר בני השבטים, לכן נאמר "ביום ההוא" שיזכרו זאת לעד. ועל כן טרח יעקב ושיכל את ידיו כדי לברכם, ולא התרצה להחליף את סדר עמידתם ולברכם ביתר קלות. ועל אף שהיה חולה וזקן מאד, ושיכול ידיו היה כרוך במאמץ עילאי - בכל זאת טרח בדבר בכדי שכולם יזכרו את אותו היום, ויחרט המעשה לעד בזיכרונם - כך שלא יבואו עוררין במשך הדורות, לטעון על הברכות שקיבלו אפרים ומנשה.

וזהו שאמר הכתוב ויברכם "ביום ההוא" להדגיש כי מדובר ביום מיוחד ושונה, ובו כולם ראו את ייחודם וחשיבותם של אפרים ומנשה. לפי שביום זה התאמץ יעקב אבינו לעשות מעשה מיוחד, ושיכל את ידיו כדי לברכם. כך שידעו כולם למשך הדורות הבאים את חשיבותם הגדולה של אפרים ומנשה.

פניני הפרשה

צוואה לדורות - שיבה לארץ אבות

"אל נא תקברני במצרים" (בראשית מז, כט)

יעקב אבינו ע"ה, חשש בראותו את בניו ואת בניו נאחזים במצרים, שהרי רואים הם בארץ זו ארץ מכורתם וברבות הימים ישכחו את מולדתם ויחליפו את הירדן ביאור מצרים.

דאגה זו, כך מבאר רבי שמשון רפאל הירש זצ"ל, עוררה את יעקב בתור ראש המשפחה לחזק בלב צאצאיו את התקווה לשיבת בנים לארץ האבות. וזאת אשר אמר להם: בני, רצונכם הוא לחיות במצרים?! אני - אין רצוני אפילו להיקבר בה!

סמל לאהבת אחים

"בן יברך ישראל לאמר ישימך א-להים כאפרים וכמנשה" (בראשית מח, כ)

מעלה מיוחדת מצאנו בשני האחים אפרים ומנשה. מאז בריאת העולם, הייתה נופלת תדיר מחלוקת בין שני אחים; הם היו תמיד סמל לקנאה ותחרות.

כך היו קין והבל, יצחק וישמעאל, יעקב ועשו, ואף יוסף ואחיו.

לא כן היה אצל אפרים ומנשה, כפי שמציין בספר 'מקדש מרדכי'. אף שהקדים יעקב את אפרים הצעיר, והיה מקום וסיבה לשנאתו של מנשה, הרי לא עורר הדבר כל קנאה, ושני האחים חיו באחוה גמורה.

כלפי מידה זו אשר התגלתה באפרים ומנשה, בירך יעקב כי בהם יברכו "ישימך אלקים כאפרים וכמנשה" אשר הצטיינו במידת האחוה, ויהיו הם סמל ומשל לכל מי שירצה לברך את בניו באהבה ורעות.

כוונה - רק בעשיית מצוה

"כי באפם הרגו איש וברצונם עיקרו שור" (בראשית מט, ו)

רש"י הק' פירש את הנמשל בדברי הפסוק; "כי באפם הרגו איש - אלו חמור ואנשי שכם. וברצונם עיקרו שור - רצו לעקור את יוסף שנקרא שור".

פרפרת יפה מביא רבי אברהם פלאגי בשם אחד מגאוני צפת, רבי יוסף שאול; כאשר אדם עובר עבירה מוטב שיעשה אותה בשוגג, ללא כוונה לעבור עבירה. אולם כאשר האדם עושה מצוה, טוב שיעשה אותה עם כוונה.

אלא שיש אדם שהוא ביש מזל, שהופך את היוצרות ועושה עבירות עם כוונה גדולה, ואת המצוות הוא עושה בלי שום כוונה.

והנה, הריגת אנשי שכם, בגלל העבירה שעברו, הייתה בגדר מצוה. אולם איך היא נעשתה? "באפם" - עם כל הכעס, ולא בכוונה לעשות מצוה. לעומת זאת כשמכרו את יוסף - מעשה שהוא עבירה, עשו את הדבר עם כוונה - "וברצונם עיקרו שור".

זו הייתה, אפוא, הטענה כלפיהם: מדוע כך נהגתם, ש"באפם הרגו איש וברצונם עיקרו שור"? אם לא הייתה לכם ברירה אלא לעשות את הדברים הללו, לפחות הייתם הופכים את היוצרות; "באפם עיקרו שור וברצונם הרגו איש" ... את יוסף הייתם מוכרים עם כעס, ואת אנשי שכם הורגים ברצון.

כבד נערם על הכבישים והמדרכות, לאחר שירד במשך כל הלילה, ולא ניתן כמעט להוציא את האף החוצה... הוא החליט להתפלל בבית, אבל אין לו תפילין! הוא התקשר לרב כדת מה לעשות, והרב אמר לו שלפי המבואר בשו"ע, אדם חייב לתת חומש מנכסיו על קיום מצוות עשה.

מיד הוא התקשר לעירייה: "מדוע לא מפלסים את הדרך ברחוב פלוני בו אני גר?"

- יצאת מדעתך? השיבו לו, וכי אתה חושב שנבוא לפלס את כל ניו יורק? אנחנו מפלסים רק רחובות מרכזיים.

- וכמה יעלה לי התענוג שתבואו לפלס לי את הדרך מביתי ועד ביהכ"נ, מרחק של קילומטר וחצי?

- נבדוק ונחזור אליך עם תשובה.

כעבור רבע שעה הוא מקבל טלפון: "מדברים מעיריית ניו-יורק. התענוג יעלה לך עשרת אלפים דולר. עבודה שכזאת לוקחת ארבע שעות, זה המחיר".

הוא נזכר בפסק של השו"ע שהורה לו הרב. \$10,000 הם פחות מחומש מנכסיו, והוא השיב: "אוקי! בסדר! אני מבקש שתבואו".

לאחר שהסדיר את התשלום בכרטיס האשראי שלו, הגיע צוות פועלים ואכן במשך כמה שעות ביצעו את העבודה. האיש צעד לבית הכנסת והרגיש כמו בקריעת ים סוף: חומה של שלג מימינו ומשמאלו והוא עובר באמצע...

בהגיעו לביהכ"נ מצא שם את הרב, שהיה גר בסמוך ממש לביהכ"נ. כששמע הרב מה שעשה האיש כדי להגיע לתפילין, אמר לו בהתרגשות: שלוימלה! **במעשה הגדול שעשית נתת מחיר למצוות התפילין שלך! הוכחת שהנחת התפילין חביבה ויקרה בעיניך כמו \$10,000 מהיום והלאה תקבל שכר על הנחת תפילין בהתאם להגדרה שהגדרת את המצווה, ולא זו בלבד, אלא כל הנחות התפילין שהנחת עד היום, רטרואקטיבית, יחשבו לפי הגדרה זו,** שהרי הוכחת את התייחסותך למצוות הנחת תפילין, יכולים שניים להניח תפילין, ושכרו של אחד יהיה שונה משל רעהו. הכל בהתאם להתייחסות ולחשיבות שכל אחד מיחס למצוה.

אם כך, כפי שמבאר גם רבי יוסף סלנט זצ"ל בספרו 'באר יוסף', אמר יעקב אבינו; אני לא רוצה להשתמש בכסף, שמגיע אלי ממלאך הממונה, או דרך גלגלים ומזלות, ולא בא אלי באופן ישיר מאת ה'. יעקב אבינו שילם את כל הוננו, בשביל חלק במערת המכפלה - משום שבחול"ל עשיתי כסף, אבל הפסדתי שתי מצוות, ולא שווה כל הכסף, בעבור איבוד שתי מצוות!

אלו שתי מצוות הוא איבד? חז"ל אומרים על הפסוק (בראשית לב, ח) "ויירא יעקב מאד ויצר לו", ממה פחד יעקב אבינו? הרי אמר לו הקב"ה שישמור אותו! אומרים חז"ל שיעקב חשש משתי מצוות שאין לו; מצוות ישוב ארץ ישראל, וכיבוד אב ואם.

וכתשובת המשקל הכריז יעקב קבל עם ועדה שהוא מוכן לתת את כל הכסף שהרוויח בחול"ל, כדי לזכות למצוות האלה!

איך הוא יזכה לשתי המצוות האלה?

אומר ה'באר יוסף' שבנתינת כל הכסף הזה לעשו, הוא הרי מקבל חלק בארץ ישראל, וגם חלקה ליד אבא שלו, אז הוא זוכה לשתי דברים, גם לכיבוד אב ואם, וגם זוכה לישוב ארץ ישראל - שבשביל חלקה קטנה בארץ ישראל, הוא מוכן לשלם את כל הוננו.

זה מראה, כמה יקרה עבורו, ארץ ישראל. ואם עשו מוכן למכור, בשביל כמה לירות, את חלקו בארץ ישראל, סימן שהוא לא מעריך, לא את ארץ ישראל ולא את אביו.

אם כך, נוכל להבין למה היה מוכן יעקב אבינו, לשלם הון עתק, עבור הנחלה בארץ ישראל, מחד גיסא, כדי לכפר על זה שהוא לא ישב בארץ ישראל, והדבר הנוסף, משום שהוא לא כיבד את אביו.

כמה שווה הנחת תפילין?

הרב רוזנבלום שליט"א, הוסיף בנועם שיחו מעשה שהיה עם יהודי מחול"ל, ששכח את התפילין שלו בבית הכנסת, לאחר שסיים להתפלל שם תפילת שחרית. הוא שם לב לכך רק כשהגיע לביתו בשעת ערב, לאחר סיום יום עבודתו. ומכיון שהיה עייף מאוד, החליט לא ללכת לביהכ"נ לקחתם, למרות שפחד שמא יגנבו אותם בלילה.

למחרת בבוקר כשקם משנתו, הבחין שלג

יעקב אבינו חוזר לעבור את הנחל עבור פכים קטנים, שחז"ל אומרים בגמרא שיעקב חזר, משום שצדיקים, חביב עליהם ממונם יותר מגופם, לפי שהם זהירים בגזל. ובפרשתנו אנו מוצאים כפי שרש"י מציין, שכל מה שרכש בפדן ארם נתן הכל לעשו בשביל חלקו במערת המכפלה, אמר נכסי חוצה לארץ אינן כדאי לי וזהו "אשר כריתי לי", העמיד לו צבורין של זהב וכסף כמין כרי ואמר לו טול את אלו.

והיכן בא לידי ביטוי המושג שצדיקים חביב עליהם ממונם יותר מגופן? כך שואל רבי משה ווייס בספרו 'מי זהב'.

ביאור הדברים; אם יעקב אבינו אומר, שכל הכסף שהוא עשה בחול"ל, לא חביב לו, סימן שהפכים הקטנים האלה, לא היו נכסי חול"ל, אלא היו נכסי ארץ ישראל, שכל הנראה את הפכים הקטנים, לקח יעקב אבינו מארץ ישראל, לחרון, והיות ובדרך הוא שכח להביא אותם, לכן הוא חזר בחזרה, כי אלו נכנסים שלא שייכים לחול"ל, אלא לארץ ישראל.

אם כך, שואל ה'מי זהב', אם נכסי חול"ל, לא כדאיים לו, אז למה זה כדאי לו, כדי לרכוש את מערת המכפלה? מה מונח כאן?

אומר ה'מי זהב' דבר נפלא ביותר; יעקב אבינו, לא רצה להשתמש בכסף של חול"ל, כי הגמרא אומרת (כתובות קי, ב) שכל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוה. וכביאור ברמב"ן בפרשת אחרי מות, שישנה השגחה שונה, ממה שיש בארץ ישראל. ארץ ישראל כתיב בה "עיני ה' א-להיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה". ובשאר המקומות בעולם, ישנה השגחה של המלאכים הממונים על אותה מדינה.

יוצא, שכאשר נמצאים במקום אחר, נמצא, שכל ההשפעה הגשמית שמגיעה לעולם, מגיעה דרך השר הממונה, או דרך גלגלים ומזלות, ולא דרך הקב"ה באופן ישיר. **אבל בארץ ישראל, השפע מגיע דרך הקב"ה, באופן ישיר.**